

Homo-huwelijk verdient meer dan halve erkenning

Het homo-huwelijk geeft het kabinet zorgen over Nederlands imago in het buitenland. Niet nodig, vindt Wibren van der Burg.

Staatssecretaris Schmitz heeft onlangs de langverwachte nota Leefvormen gepubliceerd. Op sommige terreinen, zoals dat van de naamgeving van kinderen, bevat de nota ingrijpende voorstellen. Inzake homoseksuele relaties komt het kabinet echter met een halfslachtige juridische erkenning.

Er komt een wettelijke mogelijkheid tot registratie, waardoor samenwonenden, van gelijk of verschillend geslacht, vrijwel dezelfde rechten en plichten kunnen krijgen als gehuwden. Zo kunnen samenwonenden die kinderen verzorgen, 'medegezag' over de kinderen krijgen, en kan het kind ook van de niet-biologische ouder erven. In dit opzicht wordt er dus een stap vooruit gezet in de opheffing van discriminatie van homoseksuele relaties.

Maar op twee wezenlijke punten ontbreekt nog de erkenning van een volledige gelijkwaardigheid van homo- en heteroseksuele relaties. Het huwelijk blijft gesloten voor relaties van gelijk geslacht, en adoptie door homoparen blijft onmogelijk. Juist van een paars kabinet mocht op deze punten toch iets meer durf verwacht worden. Waarom de discriminatie slechts half beëindigd, en niet via een heldere en op zich simpele wetswijziging, het huwelijk opengesteld voor paren van gelijk geslacht?

Het kabinetstandpunt doet denken aan de zogeheten *separate, but equal*-doctrine uit de tijd van de rassenscheiding in de Verenigde Staten; deze was de grondslag voor naar ras gescheiden scholen en sportfaciliteiten. Voor homo's wordt nu een gescheiden registratie met bovendien niet eens een geheel gelijke status voorgesteld. In de VS sprak de rechter destijds terecht uit dat dit een niet aanvaardbare vorm van discriminatie was, omdat het nog steeds aangeeft dat mensen niet volledig gelijkwaardig worden geacht. Het is te hopen dat ook de Nederlandse wetgever inziet dat deze vorm van discriminatie niet in een democratische rechtsstaat past.

Soms is natuurlijk het maken van onderscheid gerechtvaardigd, maar dan moeten er goede gronden zijn. De argumenten die het kabinet aanvoert, zijn echter niet bepaald overtuigend te noemen.

1. We zouden ons internationaal isoleren. Los van de vraag of dit argument bij de uitbanning van discriminatie een grote rol dient te spelen, is dit een eenzijdige benadering. Overal in de Westerse wereld is momenteel de discussie gaande over gelijkstelling van homoseksuele en heteroseksuele relaties. Zo heeft een lagere rechter in Hawaï al aangegeven dat, tenzij de staat met heel goede argumenten komt, het huwelijk ook voor homoparen moet worden opengesteld. In Scandinavische landen is men ook al aanmerkelijk verder dan in Nederland. In plaats van isolement zou men dan ook eerder in veel gevallen internationale belangstelling en waardering voor de Nederlandse keuze mogen verwachten.

2. Bij landen waar tot dusverre de meeste adoptiekinderen vandaan komen, zou weinig begrip bestaan voor zo'n besluit; dit zou ertoe kunnen leiden dat minder kinderen beschikbaar komen voor adoptie in Nederland. Hier zitten we met hetzelfde probleem als met niet-joodverklaringen: moeten we daaraan meewerken omdat andere landen geen begrip hebben voor het voor onze democratie zo wezenlijke uitgangspunt dat discriminatie niet mag?

3. Er zou onvoldoende draagvlak zijn in de samenleving. Enquêtes laten de laatste jaren echter een steeds grotere acceptatie van homorelaties en ook van homoseksueel ouderschap zien. Opmerkelijk is overigens dat het vroeger veelgehoorde argument dat homoparen minder geschikt zouden zijn voor de opvoeding van kinderen, nauwelijks meer gehoord wordt. Het lijkt me dat hier terecht eindelijk het realiteitsbesef doorbreekt. Naar schatting 20.000 kinderen worden thans al opgevoed door homoparen, en uit wetenschappelijk onderzoek blijkt niet dat dit nadelig zou zijn voor die kinderen. Op één uitzondering na: soms hebben kinderen

last van vervelende reacties uit de omgeving. Dit zou nu echter juist een argument moeten zijn voor openstelling van het huwelijk zodat de overheid duidelijk maakt dat homoseksuele relaties volledig gelijkwaardig zijn.

Het kan leerzaam zijn in dit verband eens te kijken naar de discussie zoals die in de periode 1982-1986 plaatsvond in de Remonstrantse Broederschap, een van de kleine vrijzinnige kerken. Aanvankelijk begon men daar met een vergelijkbaar voorzichtig voorstel als dat van het kabinet: naast het huwelijk zouden ook andere levensverbintenissen een erkende plaats in de kerkorde dienen te krijgen. Dit voorstel riep nog veel weerstand op en er volgde een intensieve discussie, met een bijna paradoxale uitkomst: een veel radicaler voorstel werd met overgrote meerderheid aanvaard. Er werd niet gekozen voor een afzonderlijke status van huwelijk en homorelaties; binnen de algemene categorie levensverbintenissen werd simpelweg geen onderscheid meer gemaakt. Een volledige gelijkwaardigheid dus.

De argumenten toen vertoonden een interessante parallel met die in de politieke discussie nu. Erkenning van homorelaties zou slecht zijn voor de oecumenische relaties met andere kerken, die zo ver nog niet waren (vgl. de huidige angst voor internationaal isolement). Daarvan bleek nadat het besluit genomen was weinig; integendeel, binnen andere kerken was juist veel interesse en ook waardering voor de stap van de Remonstranten.

Inmiddels zijn er ook binnen diverse andere kerken kerkelijke rituelen rond alternatieve relaties mogelijk, zij het dat die nog steeds niet in kerkordes zijn vastgelegd. Erkenning zou afbreuk doen aan de waarde van het huwelijk (vgl. het CDA-argument dat het huwelijk zou worden uitgehold). Maar al snel won het inzicht veld dat juist wanneer men het huwelijk zelf waardevol acht, men dit niet op oneigenlijke gronden aan anderen mag onthouden. De achterban zou nog niet zover

Afz. Pers & Voorlichting
Dit knipsel kunt u behouden

zijn (vgl. het kabinetsargument dat de wet niet te ver voor de troepen moet uitlopen). Dat he veel verder gaande besluit uiteindelijk met een grote meerderheid werd aanvaard, en dat er veel minder leden na dit besluit bedankten dan gevreesd was, geeft aan dat de achterban bereid was veel meer te accepteren dan men gedacht had. Het belangrijkste argument dat uiteindelijk de doorslag gaf, was echter het principiële: discriminatie is niet aanvaard, zeker niet in een vrijzinnige kerk.

Het lijkt me dat in dit geval de politiek een les kan trekken uit de kerkelijke ervaringen. Wanneer de overheid nu niet kies voor openstelling van het huwelijk voor homoseksuele relaties, geeft ze daarmee nog steeds aan dat homorelaties toch niet geheel gelijkwaardig zijn met heterorelaties. De Algemene Wet Gelijke Behandeling heeft discriminatie door het bedrijfsleven inmiddels verboden. Waarom zouden we het dan wel van de overheid accepteren?

Wibren van der Burg is hoofdonderzoeker Grondslagen van het recht aan de Katholieke Universiteit Brabant, en lid van het landelijk bestuur van de Remonstranten.